

[Madsen-Mygdal.]

summen og Prisen i Handel og Vandel. I Gennemsnit var Forholdet det i 1928 — for hele Ejendommen vel at mærke —, at Salgsprisen laa ca. 10 pCt. over Ejendoms-skyldvurderingen. Men selvfølgelig, hvor der er Tale om at købe Parceller ud af en Ejendom, er det udelukket, at man kan nøjes med en saa ringe Forhøjelse. Der er en faktisk Uoverensstemmelse mellem Handelsprisen og Skattevurderingen, og naar jeg nævner denne Uoverensstemmelse, ønsker jeg her at udtale, at denne store Uoverensstemmelse jo er Aarsagen til, at de, der gaar ind i et Fæsteforhold efter Loven af 4. Oktober 1919, er i det Øjeblik, de starter, ved Begyndelsen stillede betydelig gunstigere i økonomisk Henseende end de, der f. Eks. gaar ind i et Brug efter den gamle Husmandslov.

Jeg vil her gerne indskyde, skønt det ikke direkte vedkommer Spørgsmaalet om Ekspropriation, at naar vi i 1919 gik med til dette 15-aarige Forsøg — og jeg mener, som sagt, at 15 Aar er en meget kort Periode, naar Talen er om at afprøve de rets-lige Virkninger af dette Forhold —, at naar vi gik med til dette Forsøg, hvor de to Udstykningslove skulde virke Side om Side, var det naturligvis Forudsætningen, at de skulde virke under lige økonomiske Forhold. Men det gør de aldeles ikke, fordi Staten eller Jordfonden forærer dem, der gaar ind som Fæstere, en Kapital, der svarer til Renteforskellen paa Jord, der forrentes til Jordvurdering, og Jord, der skal forrentes til Købepris. Jeg maa derfor her sige, at hvis det virkelig skal være et Forsøg, maa vi fra vor Side stille det Krav, at disse to Love nu stilles ens i økonomisk Hen-seende enten paa den ene eller paa den anden Maade, thi det har ikke noget med Forsøg at gøre, hvis man paa denne Maade ved offentlige Midler begunstiger den ene Form for Udstykning og forfordeler den anden Form. Den nuværende Forskel i Behandlingen betyder, at man lokker en Mængde unge til at foretrække det offentlige Fæste, fordi det betyder en øjeblikkelig økonomisk Fordel; de overser hele den rets-løse Stilling, de gaar ind i, og som senere kan faa ubehagelige Følger for dem. Hvis Forholdene i Virkeligheden var lige, vilde de utvivlsomt ligesom andre Landmænd foretrække Selveje.

Men denne store Forskel, som vi Gang paa Gang møder, og som faktisk er til Stede, mellem Jordens Vurderingssum og dens virkelige Værdi i Handel og Vandel viser jo ogsaa, at naar der her foreslaas

Ekspropriation af Jorden, er der aldeles ikke Tale om fuld Erstatning. Det faktiske Forhold er jo det, at det neppe vil være muligt her i Landet at finde en eneste Ejendom, hvor man er i Stand til uden meget betydeligt Tab at afstaa en Del af Arealet efter den nuværende Grundskylds-vurdering. Jeg tror det ikke. Der er ingen Privatmand, der kan gaa ud og købe Jord-parceller til Grundskyldsværdi; det vil i hvert Fald være rene Undtagelser, hvis det kan finde Sted. Men her skal altsaa ifølge Lovforslaget det offentlige have Ret til at tage Jord til denne Værdi og selv be-stemme, hvor det vil tage Jorden, og hvor meget det vil tage.

Som bekendt opstiller Grundlovens § 80 den Hovedregel, at Ejendomsretten er ukrænkelig, og at der kun kan foretages Ekspropriation i de Tilfælde, hvor Almen-vellet kræver det, og da altid mod fuld Erstatning. Saa fundamental Betydning for hele Retstilstanden og for vort Lands erhvervsøkonomiske Udvikling har denne Paragraf i Grundloven, at det forekommer mig, at det skulde være en af Statsmagtens allerførste og allervigtigste Opgaver at skaffe denne Bestemmelse respekteret, at skabe Værn og Beskyttelse for Ejendoms-retten. Men ved dette Lovforslag ser vi, at det tværtimod er Staten, der staar som Ejendomsrettens Angriber, det er Staten, der er ude for at skabe sig en pengelig Fordel ved at tvangserhverve sine Borgeres Ejendele til en Pris, der ligger langt under Prisen i det frie Marked, og som i ingen Henseende byder fuld Erstatning for det, som Staten tiltvinger sig ved Magt.

Jeg nævnte før, at Grundloven opstiller to Betingelser for Tvangserhvervelse: Almenvellet maa kræve det, og der skal gives fuld Erstatning for det, der tvangserhverves. Ingen af disse to Betingelser opfyldes ved det Lovforslag, her foreligger. Hvor det drejer sig om almindelig Udstykning, hvor det drejer sig om Bestræbelser for at øge Antallet af de selvstændige Landbrugs-bedrifter, er det ganske klart, at der ikke foreligger noget som helst Krav fra Almen-vellet, eftersom Udstykningsmyndighederne lige saa vel som de private med største Let-hed kan faa al den Jord, de maatte ønske, i det frie Marked. Med Hensyn til Er-hvervelse af Jord til Bygningers Opførelse og til Havelodder kan der — det maa jeg indrømme —, for saa vidt denne Jord ønskes i en Bys umiddelbare Nærhed, tænkes at opstaa Vanskeligheder ved over-alt at faa tilstrækkelig Jord til Brug i dette Øjemed; det kan man ikke paa For-